

чому В.О.Сухомлинський постійно твердив, що атмосфера любові до книги, поваги до книги, благовоління перед книгою повинна панувати в школі [13: 57].

Таким чином, завдання формування читацької культури, прищеплення школярам інтересу і любові до книги було і залишається актуальним. Як проблема великого політичного значення розглядається Державною національною програмою “Освіта” завдання “створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливості постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального і культурного потенціалу, як найвищої цінності нації” [4: 4]. Без виховання високої читацької культури, стійкої потреби в знаннях і їх поповненні це завдання розв’язати неможливо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алчевська Х.Д. Передуманное и пережитое. – М., 1912. – 203с.
2. Антология педагогической мысли Украинской ССР. – М.: Педагогика, 1988. – 640с.
3. Бунаков Н.Ф. Избр. пед. соч. – М.: Просвещение, 1964.
4. Державна національна програма “Освіта” (Україні ХІХ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 62с.
5. Дистерверг А. Избр.пед.соч. – М.: Учпедгиз, 1956. – 374с.
6. Коменский Я.А. Об искусном пользовании книгами – первейшим инструментом развития природных дарований /Я.А.Коменский. Избр.пед.соч.: в 2 т. – М.: Педагогика, 1982. – Т.2. – С.34-44.
7. Леся Українка. Твори у 10 томах. – К.: Дніпро, 1965. – Т.9. – 536с.
8. Лубенец Т.Г. Педагогические беседы. – Спб.: Изд-е книж.магазина В.П.Луковникова, 1913. – С.226-229.
9. Мазуркевич О.Р. Нариси з історії методики української літератури. – К.: Радянська школа, 1961. – 375с.
10. Писарев Д.И. Избранные педагогические высказывания. – М., 1968.
11. Рубакин Н.А. Практика самообразования. – М. – Ч.2. – 1914.
12. Сковорода Григорій. Твори в 2 томах. – К:Вид-во АН УРСР. – Т.2. – 1961.
13. Сухомлинський В.О. Народження громадянина. – К.: Радянська школа, 1971.
14. Ушинський К.Д. Вибрані твори: У 2 т. – К.: Радянська школа. – Т.2. – 1983.
15. Франко І.Я. Педагогічні статті та висловлювання / Упор. О.Г.Дзевєрін. – К.: Радянська школа, 1960. – 230с.

УДК 37 (09)

Петренко О.Б.

СТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ УЧНІВ У РАДЯНСЬКІЙ ШКОЛІ (1918–1954 РР.)

Постановка проблеми. Освіта та виховання у будь-який історичний період зумовлені нормами та звичаями суспільства, культури. Соціальний порядок можна вважати основним способом, за допомогою якого цінності культури передаються індивідам. Саме в культурі суспільства формується не лише поведінка людини, але й статево-рольова її поведінка, концепція чоловічої і жіночої психології, статевої любові, продовження роду, тобто гендерна культура (гендер – соціостать, стать як соціальне явище). Суспільство формує систему норм поведінки, що ставить виконання певних ролей у залежність від біологічної статі індивіда. Суспільство формує у індивіда гендерні стереотипи, систему взаємин між чоловіком і жінкою, що визначаються не біологічною належністю до тієї чи іншої статі, а соціальними, економічними та політичними умовами. (На питаннях суті гендеру, гендерних ролей та гендерних стереотипів у даній статті не зупиняємось, так як ці проблеми вже досить повно висвітлено у наукових розвідках Т.Говорун, Т.Голованової, О.Кізь, О.Кікінежді, В. Кравця, Н.Кутової, О.Петренко) [2,3,5,8]. У особистості протягом онтогенезу виникає чітке уявлення, що є “чоловічим” і що є “жіночим” у конкретному суспільстві. Аналізуючи історію розвитку

освіти і виховання, варто зазначити, що саме через освіту проходить гендерна соціалізація особистості відповідно до вимог суспільства. В освітніх закладах діти отримують різноманітні уроки гендерних відносин. Сама організація освіти, як і домінуючі в ній гендерні ролі, вбудовують в людину модель життя і диктують їй жіночі і чоловічі статусні позиції.

Особливу роль у процесі гендерної соціалізації відіграє сама організація навчальних закладів (маємо на увазі не лише колектив і приміщення, але й систему правил, за якими люди взаємодіють між собою, той порядок, який дозволяє їм працювати).

Коли особистість приймає участь у житті певних інститутів і організацій, що відтворюють певне соціальне облаштування, їй здається існуючий там порядок природнім, і вона намагається відтворити його у власній ідентичності і у своїх діях. Таким чином, інститути навчання й виховання молоді в своїй діяльності покликані вирішувати завдання гендерного розвитку особистості.

Організація та впорядкування українського суспільства на демократичних засадах потребує нового змісту всієї системи соціальних норм, що регулюють сучасні суспільні відносини, а також вдосконалення тих із них, що історично себе виправдали. У педагогіці сьогодні багато говориться про парадигму гендерного підходу (Кравець В., Кікінежди О.), але аналіз історії педагогіки доводить, що гендерний підхід в освіті здійснювався ще з часів первісного суспільства. По суті характер гендерних ролей зумовлював навчання й виховання жінок і чоловіків у суспільстві.

Особливий інтерес у контексті означеної проблеми привернув період розвитку гендерного підходу у педагогіці з 1918 р. по 1954 р. Саме у цей час на фоні кардинальних змін у суспільно-політичній та соціокультурній ситуації в Радянському Союзі (Україні також) проходили інтенсивні перетворення й у організації освіти. Саме у цей період спочатку спільне, потім роздільне, а пізніше знову спільне за ознакою статі навчання й виховання було загальним, так як було визначено державою законодавчо. Проте у працях з історії педагогіки цей аспект недостатньо досліджений, тому *предметом аналізу* даної статті є особливості гендерної освітньо-виховної системи в радянській педагогіці у 20–50-х рр. ХХ століття.

Вибір хронологічних меж дослідження зумовлений тим, що саме у цей період дискусія прихильників і противників спільного навчання і виховання розвернулася найбільш активно, набула особливої гостроти на фоні широкої реалізації принципу спільного навчання і виховання.

Відомо, що у дореволюційний період дівчатка, як правило, не навчались разом із хлопчиками. Така практика пояснювалась особливостями жіночої психіки, меншими інтелектуальними здібностями жінок. Однак, на початку ХХ ст. почали створюватись освітні заклади, за зразком західної Європи, де проводилось спільне навчання хлопців і дівчат. Спільне навчання дітей різних статей вважалось прогресивним.

Боротьба за спільну освіту хлопчиків і дівчаток була суттєвою частиною лозунгів жіночого руху у період між двома революціями. У роки революції 1905–1907 рр. прозвучала вимога про вирівнювання програм жіночих гімназій з програмами чоловічих гімназій. В Україні було відкрито 3 жіночих гімназії. Саме у післяреволюційний період в Україні з'являються перші школи та училища зі спільною формою навчання.

Після жовтневої революції Радянська Росія стала першою державою у світі, яка проголосила в Конституції 1918 р. юридичну рівність чоловіків і жінок у всіх сферах соціального життя. У роки Української Народної Республіки (1917–1920 рр.) школа була проголошена спільною для хлопців і дівчат. Усім дітям шкільного віку забезпечувалась можливість отримати безплатну освіту в добре організованій школі. Практика спільного навчання і виховання в УНР стала повсюдною.

У складних умовах формування нової держави розв'язання проблеми статевого виховання хлопців і дівчат мало свої труднощі. У 20-і роки набули широкого розповсюдження помилкові погляди на стосунки статей, які відкидали моральні

цінності і моральні засади суспільства. Так, багато теоретиків нового устрою життя рівність між чоловіком та жінкою розуміли як заперечення “всяких условностей” між статями, звільнення їх від “патологических наростов” буржуазної культури, якими вважали любов, відданість, вірність, делікатне ставлення до жінки, шлюб та сім'ю взагалі. У системі освіти ігнорувалась специфіка виховання представників різних статей, теми особистого життя, кохання, підготовки до сімейного життя, до виховання дітей.

Радянська влада з перших років свого існування демонструвала абсолютно інший підхід до шкільної політики. У партійній програмі РКП(б), що була прийнята на VIII більшовицькому з'їзді у березні 1919 р., мова йшла про необхідність спільного навчання дітей обох статей. Мотивувалось це прагненням подолати існуючу до революції нерівність жінок і чоловіків. У відповідності до цього Народний комісаріат освіти ввів з 31 травня 1918 р. в школах країни спільне навчання хлопчиків і дівчаток, яке проіснувало без змін двадцять п'ять років – до літа 1943 року [10].

Педагоги і психологи тих часів Л.Раскін (1929), Е.Еверестова (1928) [1] підкреслювали, що у разі спільного навчання між дітьми і підлітками протилежної статі формується дружба, вони набувають важливого досвіду міжстатевого спілкування. Спільне навчання підкреслювало рівноправність статей, створювало базу для подальших міжособистісних контактів і спільної трудової діяльності.

У 1921 р. почалась розробка навчальних програм для нових типів шкіл. Програма з суспільствознавства для шкіл-семирічок включала відомості про сім'ю, рівноправ'я чоловіка і жінки. Частково відповідний матеріал знаходив відображення у програмі з літератури для шкіл другого ступеня. У 1923–1925 рр. науково-педагогічна секція Державної Вченої Ради Наркомпросу видала комплексні навчальні програми, в яких містились вимоги щодо моральної підготовки учнів до сімейного життя. Ряд методистів радили висвітлювати перед учнями статево питання, питання проституції, шлюбу, материнства і дитинства. Аналіз цих матеріалів засвідчує, що вже у 20-ті роки ХХ ст., по суті, в радянській педагогіці розпочалося становлення гендерної освіти й виховання школярів, хоча чіткої та логічної концепції соціостатевого виховання ще не було. Зокрема, не були визначені зміст, функції, методи статевої (мається на увазі гендерної) освіти та виховання. Однак, слід зазначити, що в школах у 1929 р. експериментально запроваджувався спеціальний курс для дівчаток “Азбука материнства” [5].

У 20-х – 30-х роках на необхідність статевої просвіти в формуванні психологічної мужності та жіночності вказували П. Блонський, Л. Виготський, К. Веселовська, А. Лобус, М. Лядов, А. Пінкевич. У цей період визначились основні шляхи позакласної і позашкільної виховної роботи зі статевого виховання та з формування моральних взаємин між учнями різної статі: організація диспутів на різноманітну тематику, спільна праця, громадська діяльність, активізація самоуправління, шефство старших учнів над молодшими, зустрічі з лікарями та іншими фахівцями.

На початок 30-х років неграмотність серед жінок була ліквідована. У зв'язку з активним розвитком промисловості і ростом потреби у кваліфікованій робочій силі в країні стала формуватись система середньої і вищої освіти, в якій для жінок бронювалось 50% місць у ФЗУ і 25% місць у вищих навчальних закладах. У результаті в 1938 році жінки становили 43% від загального числа студентів.

Всі ці роки політика партій і держави була спрямована на те, щоб “звільняти”, “культурно і соціально розкріпачувати жінку”, що фактично було наближенням її до чоловічого еталонного рівня, який вважався ідеальним. В той же час чоловік як окремих індивід теж не міг розвивати риси активного і незалежного суб'єкта політичного й суспільного процесу, він був потрібний тоталітарній державі як малозначуща деталь тоталітарної машини. “Подібна політика зближала реальне становище чоловіка і жінки, що, все-таки навряд чи може бути оцінено як повна ліквідація пріоритету “чоловічого” у суспільстві і культурі” [1: 98].

Після розгрому педології у 1936р. радянська педагогіка ігнорувала проблему статевого виховання та підготовки учнів до сімейного життя. Якщо в окремих школах і ставилась ця проблема, то вирішувалась вона головним чином у процесі викладання загальноосвітніх дисциплін або проведення епізодичних позаурочних заходів, присвячених здебільшого моральним аспектам міжстатевих стосунків, кохання, шлюбу та сім'ї.

Що стосується сімейних ролей чоловіків і жінок, то в 1930-ті роки у Радянському Союзі проводилась авторитарна сімейна політика. Її сутність полягала в заохоченні виконання батьківських обов'язків і возвеличенні радості материнства для жінки. Головна мета державної політики у сфері сім'ї – збільшення народжуваності. Постанова ЦВК і РНК від 27 червня 1936 року забороняла аборти і одночасно декларувала, що “ні в одній країні світу жінка не користується такою повною рівністю. Ні в одній країні світу жінка як мати і громадянка, на якій лежить велика відповідальність народження і виховання громадян, не користується такою повагою і захистом закону, як в СРСР” [6: 164].

Нова модель сім'ї, вибудована навколо матері, підкреслювала роль жінки не лише в якості суб'єкта відтворення роду, але й її виховну функцію. Що стосується ролі батька, то в постанові вона відмічається лише у зв'язку з виплатою аліментів. Цей новий розподіл функцій всередині сім'ї орієнтував материнство у напрямку підвищення відповідальності і ще сильніше сприяв розвитку сім'ї, яка зосереджена біля матері.

Початок світової війни підвищує значущість демографічної мети. Політика держави демонструє повернення до традиційної моделі сім'ї, в якій мати – головна фігура, яка відповідає за весь уклад сімейного життя і виховання дітей, батьку відводиться другорядна роль, головна його місія – служити на благо вітчизни, виконати свій обов'язок перед Батьківщиною. Така політика вплинула на розвиток всіх сфер державного і суспільного життя СРСР, зокрема і шкільної політики. Саме в цей період в оточенні Й.Сталіна виникла ідея повернутись до роздільного навчання хлопчиків і дівчаток [9]. В результаті у школі пройшли навіть візуальні зміни: введення специфічної шкільної форми для хлопчиків з фуражкою, гімнастеркою і ременем солдатського типу. У травні 1941 р. було прийнято рішення про розгляд даного питання, але початок війни помішав здійсненню планів. Лише у кінці 1942 – середині 1943 рр., коли зникла загроза фашистського загарбання країни, уряд повернувся до питання про запровадження роздільного навчання.

Роздільне навчання у радянській школі вводилось поступово. Першим кроком стало прийняття радою Народних Комісарів СРСР постанови від 24 жовтня 1942 р., на основі якої роздільне навчання вводилось у початковій школі і на заняттях з допризовної підготовки [10]. Для подальшого ефективного здійснення цього завдання у межах всієї шкільної системи Відділом шкіл ЦК ВКП(б) і Народним комісаріатом освіти була підготовлена доповідна записка “Про впровадження роздільного навчання хлопчиків і дівчаток у неповних середніх і середніх школах СРСР” [7]. В ній обґрунтовувалась необхідність введення роздільного навчання.

На думку авторів записки, головне завдання спільного навчання, яке було введено у травні 1918 р., – ліквідувати дискримінацію жінок – за 25 років радянської влади було виконане. Одним з аргументів на користь введення роздільного навчання у 1943 р. стало твердження про те, що природа дітей в залежності від статевої приналежності різна, тому дівчаток необхідно у школах готувати до майбутньої практичної діяльності інакше, ніж хлопчиків, враховуючи особливості їх фізіології. Крім того, говорилося про необхідність посилення дисципліни в школах і усунення “не завжди здорових взаємин між хлопцями і дівчатами при спільному навчанні” [7]. Враховуючи територіальні особливості, було прийнято рішення впроваджувати роздільне навчання лише у тих населених пунктах, де було не менш, як 4–6 середніх неповних або середніх шкіл.

16 липня 1943 р. постанова Ради Народних Комісарів СРСР № 789 про введення роздільного навчання хлопчиків і дівчаток у 1943/44 н.р. була затверджена Політбюро ЦК ВКП(б) і передбачала введення роздільного навчання з 1 вересня 1943 року [7].

Згідно інструкції від 23 липня 1943 р. директорами чоловічих шкіл повинні були призначатись обов'язково чоловіки, а жіночих – жінки. Кожна чоловіча або жіноча школа повинна була мати окреме навчальне приміщення. У чоловічих школах, враховуючи специфіку професійної орієнтації того часу, передбачалось значно збільшити лабораторні і практичні роботи з фізики, хімії, біології.

Держава намагалась зробити школи з роздільним навчанням зразковими, елітними. 17 червня 1948 р. постановою Ради Міністрів було затверджено положення про створення спеціалізованих чоловічих шкіл з викладанням окремих предметів на іноземній мові. Це був прообраз мовних спеціалізованих шкіл, які почали з'являтися в другій половині 50-х років.

До 1954 р. в Радянському Союзі чоловічі і жіночі школи разом складали 55,4% від усіх шкіл, які функціонували в режимі спільного навчання [10].

Політика уряду відобразилась і в указі Президії Верховної Ради (липень 1944р.), який передбачав обов'язкову реєстрацію шлюбів і складну судову процедуру розлучення, й також відміняв будь-які правові відносини між позашлюбною дитиною і її батьком. Цей аспект указу, на нашу думку, заохочував народжуваність, звільняючи батьків позашлюбних дітей від правових обов'язків. Поступово державою формувався образ жінки як єдиної особи, яка відповідає за народження і виховання дітей.

Організація роздільного навчання й виховання хлопчиків і дівчаток була викликана насамперед державними інтересами. Образ матері як головної фігури у сім'ї був головним у жіночій освіті і вихованні.

У жіночій освіті велика увага приділялась творчості. Діяли шкільні театри, видавались газети, журнали. Якість освіти була високою – у кожному випуску було декілька золотих і срібних медалей. Водночас, у школах поширеними були плітки, суперництво, надлишковий інфантилізм. У чоловічій освіті й вихованні домінував образ чоловіка як захисника Батьківщини. Хлопчиків готували до праці й оборони, перевага надавалась предметам природничо-математичного циклу.

Дівчаток виховували як майбутніх матерів, і хлопчиків – як воїнів, хоча у той же час вважалось, що й ті і інші будуть однаково добросовісно трудитись на виробництві на благо Батьківщини. Офіційна ідеологія формувала образ “матері-трудівниці”, який задовольняв відразу дві важливі суспільні потреби: демографічну і виробничу.

В умовах роздільного навчання хлопчики й дівчатка виховувались як дві абсолютно різні групи людей, що мають протилежну сутність і призначення. Тим самим у свідомості людей формувалось уявлення про принципові відмінності чоловічої і жіночої психології, поведінки, життєвого шляху чоловіків і жінок. Моральний клімат школи різко змінився. Відносини між хлопчиками і дівчатками, які зустрічались лише на рідких спільних вечорах під пильним наглядом вчителів, втратили товариський характер, еротизувались і сексуалізувались [4]. Згадуючи той час, І.Кон писав: “Працюючи в свої студентські і аспірантські роки (1946–1950) позаштатним інструктором по школах Куйбишевського райкому комсомолу Ленінграду, я мав можливість спостерігати, як у чоловічих школах квітнув мат-перемат, а жіночі школи деякі директорки намагались перетворити у подобу дореволюційних інститутів благородних дівиць, не допускаючи туди хлопців... На шкільних вечорах юнаки сором'язливо, хоч і з незалежним виглядом підпирали стіни, даючи дівчатам можливість танцювати одна з одною, і активізувались лише тоді, коли вечір вже підходив до кінця або комусь вдавалось на декілька хвилин виключити світло” [4: 241].

На початку 50-х років, ще при житті Й.Сталіна, на порядок денний було поставлено питання про реорганізацію системи шкільного навчання, але у зворотному напрямку: мова йшла про реорганізацію чоловічих і жіночих шкіл. Причиною послужило те, що, по-перше, роздільне навчання далеко не в повній мірі виправдало себе. По-друге, цю систему так до кінця і не змогли вивести на той рівень якості середньої і неповної середньої освіти, який передбачався. І, по-третє, населення в цілому не було зацікавлене у збереженні роздільного навчання. До того ж фінансове забезпечення роздільної системи виявилось для держави непосильним.

У 1950–1953 рр. в державі розгорнулася дискусія з питання доцільності роздільного навчання школярів. Центром цієї дискусії стала “Літературна газета”. Розмірковуючи про переваги і недоліки спільного і роздільного навчання, учасники дискусії враховували економічні, політичні, педагогічні, психологічні і моральні фактори, як правило, звертаючи увагу на якийсь один з перерахованих аспектів. Але в основному у доказах прихильників спільного навчання найчастіше звучали економічні мотиви, а у противників – моральні. Важливе місце займало питання про наслідки такого навчання для сім’ї, держави і суспільства в цілому. Більшість учасників дискусії прийшли до думки, що спільне навчання хлопців і дівчат є більш сприятливим для становлення особистості, для розвитку економіки, культури і моральності суспільства.

Копії листів громадян були направлені в ЦК КПРС і міністерство освіти. Після усестороннього аналізу стану справ 17 квітня 1954р. було прийнято постанову Ради Міністрів про підготовку до введення спільного навчання у школах країни. Таким чином, роздільне навчання було відмінено і радянська школа, яка одинадцять років працювала у системі роздільного навчання, з 1 вересня 1954 року знову стала спільною для дітей обох статей.

Таким чином, традиційна радянська педагогіка акцентувала увагу на біологічних відмінностях між хлопчиками і дівчатками, що в практиці обернулося універсалізацією і закріпленням соціально сконструйованих відмінностей, серед яких домінував маскулінний стандарт патріархальної культури. Статеву рольову (гендерну) освіту й виховання за радянських часів стосувалися в основному не гармонії між статевою взаємодією у межах моделей поведінки, а врахування особливостей юнаків і дівчат у вихованні їх як представників певної статі.

Гендерні стереотипи суспільства виступали своєрідним орієнтиром обом статям на формування уявлень про їх призначення у суспільстві, про те, як виконувати традиційні чоловічі та жіночі ролі.

Таким чином, проведений аналіз доводить, що радянська школа досліджуваного періоду ніколи не була “безстатевою”. Навпаки, школа через навчально-виховний процес і педагогічну взаємодію активно реалізувала статево рольову парадигму соціалізації хлопчиків і дівчаток. Освітні заклади залишаються підвладними багатьом статевим стереотипам, саме школі належить велика заслуга проведення ідей рольової обмеженості жінок і чоловіків, формування гендерних стереотипів представників певної статі.

У сучасній українській школі відчувається недостатність повноцінної гендерної освіти й виховання, що призводить до відхилень у формуванні особистості, нещасливих шлюбів, порушень гендерної ідентичності. Тому вважаємо на часі особливо актуальним звернення до історії становлення і розвитку гендерної освіти і виховання з метою глибокого аналізу і повноцінного використання кращого досвіду минулого у практиці сучасної школи з метою повноцінної й ефективної гендерної соціалізації школярів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Введение в гендерные исследования: Учебное пособие / Под ред. И.В.Костиковой. – М.: Изд-во МГУ, 2000.
2. Говорун Т. Соціалізація статі як фактор розвитку Я-концепції. Дис. ... докт. псих. наук. – К., 2002.
3. Говорун Т., Кікінежді О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999. – 380с.
4. Кон И.С. Сексуальная культура в России: клубничка на березке. – М.: Изд-во ОГИ, 1997. – 320с.
5. Кравець В. Гендерна педагогіка. – Тернопіль: Джура, 2003. – 416с.
6. Курильски-Ожвэн Ш. Русская культурная модель и эволюция нормативного регулирования семьи // Общественные науки и современность. – 1995. – № 5. – С. 155–163.
7. О введении раздельного обучения мальчиков и девочек в 1943/44 уч.г. в неполных средних и средних школах областных, краевых городов, столичных центров союзных республик и крупных промышленных городов. Постановление Совета Народных Комиссаров СССР № 789

от 16 июля 1943г. / Сборник руководящих и инструктивных материалов по всеобщему обучению детей. – Наркомпрос СССР. – 1944.

8. Петренко О.Б. Врахування гендерних особливостей молодших школярів у навчально-виховному процесі // Оновлення змісту, форм і методів навч. і виховання в зал. освіти. – Наукові записки РДГУ, 2003. – Вип. 26. – С. 123–131.
9. Пыжиков А.В. Ленинизм и сталинизм: идеологические разночтения // Вопросы философии. – 2001. – № 6. – С. 73–81.
10. Пыжиков А.В. Раздельное обучение в советской школе // Педагогика. – 2004. – № 5. – С. 78–84.

УДК 371. 315. 7

Петухова Л.Є.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Особливості нинішнього етапу розвитку цивілізації пов'язані із загостренням комплексу ключових проблем розвитку суспільства. До них належать економічні, екологічні та енергетичні кризи, а також загострення соціальних і національних конфліктів. Технологічний тип культури, технократичне мислення, що на перших етапах сприяли суспільному прогресу, сьогодні активно породжують засоби знищення людства. У структурі особистості починають панувати прагматизм і духовне зубожіння, превалюють антинаукові забобони, спостерігається падіння престижу освіченості та загального стану наукової грамотності.

Це спонукало в останні два десятиріччя розвинені країни світу до активного пошуку нової парадигми реформування освіти, моделей і освітніх технологій, нового змісту освіти, орієнтованого на інтереси і розвиток особистості.

У зв'язку зі зміною змістових компонентів освіти відбуваються удосконалення технологій їх реалізації у практиці роботи навчально-виховних закладів. Сьогодні, впроваджуючи нові знання, педагоги поряд з традиційними потребують забезпечення інформаційними та комунікаційними технологіями. Без знань комп'ютерних технологій, без умінь орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти та оперувати інформацією людина не зможе набути відповідної професії, що відповідатиме потребам ринку праці.

Особлива роль у цьому процесі відводиться вищій педагогічній школі, оскільки саме вона покликана підготувати педагогічні кадри для загальноосвітньої, професійної і вищої школи здатних забезпечити всебічний розвиток особистості, формування її розумових, фізичних і естетичних здібностей, високих моральних якостей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого та культурного потенціалів суспільства.

Так, у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу, до яких належить історія педагогіки, формуються теоретичні основи підготовки майбутнього вчителя. На сьогодні накопичено достатній досвід і значний фактичний матеріал традиційної методичної системи вивчення таких курсів. Однак, зазначена система вже недостатньо узгоджується з новою парадигмою й доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, зокрема, в частині використання нових інформаційних технологій для інтенсифікації процесу навчання, розвитку творчого мислення студентів, формування умінь працювати в умовах комп'ютерного середовища, а також розробки особистісної траєкторії вивчення дисципліни.

З огляду на зазначені завдання суттєвого значення набуває використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити експериментальні кроки практичної реалізації комп'ютерних інформаційних технологій при викладанні історії педагогіки майбутнім вчителям початкових класів.

Як показали результати нашого дослідження, значний освітній потенціал містить у собі проект “Херсонський віртуальний університет”, що дозволяє по-іншому побудувати